

Vergaderjaar 1991-1992

22 408

Wijziging van de artikelen 5 en 9 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en in verband daarmee van enige andere artikelen van dit Wetboek

A

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET VOORSTEL VAN WET EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

Wetsvoorstel

Artikel 5:

– Het eerste lid is komen te luiden: Indien een kind alleen in familierechtelijke betrekking tot de moeder staat, heeft het haar geslachtsnaam.

– In het tweede lid is de eerste zin komen te luiden: Staat het kind in familierechtelijke betrekking tot de vader en de moeder dan heeft het de geslachtsnamen van één van hen. De vijfde volzin is komen te luiden: De uit de akte van naamskeuze of van erkenning blijkende keuze van de geslachtsnaam geldt voor alle kinderen van deze ouders.

– Het derde lid is komen te luiden: Is het kind op het tijdstip van het ontstaan van de familierechtelijke betrekking met beide ouders zestien jaar of ouder, dan verklaart het zelf ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand of het de geslachtsnaam van de vader of de moeder zal hebben, onverminderd artikel 227, vierde lid.

– Aan het zesde lid zijn twee volzinnen toegevoegd die luiden: Indien één van de echtgenoten is overleden voorafgaande aan het tijdstip van het ontstaan van de familierechtelijke betrekking van het eerste kind met beide ouders, kan worden volstaan met de verklaring

van de andere echtgenoot. De vorige zin is niet van toepassing op een wijziging van de naamskeuze.

– In het zevende lid is na «echtgenoten» ingevoegd: gewezen echtgenoten, dan wel.

Memorie van toelichting

– In punt 2 is een nieuwe vierde alinea ingevoegd, die luidt: In de tweede plaats is dit de goedkeuring voor het Koninkrijk bij Rijkswet van 3 juli 1991 (Stb. 355) van het op 18 december 1979 tot stand gekomen Verdrag inzake de uitbanning van alle discriminatie van vrouwen. In het licht van artikel 16 van het Verdrag zijn immers tijdens de behandeling van de goedkeuringswet in de Tweede Kamer vragen met betrekking tot het naamrecht en de herziening daarvan gesteld.

– In punt 4 zijn aan het slot van de derde alinea de volgende zinnen toegevoegd: Het ligt voor de hand dat van de zijde van de burgerlijke stand aan de aanstaande echtgenoten de vraag wordt gesteld of zij direct na de huwelijksvoltrekking naamskeuze willen doen. De ambtenaar van de burgerlijke stand kan er op die manier rekening mee houden dat er tijdens de huwelijksplechtigheid twee aktes moeten worden opgemaakt. Schriftelijke informatie over de mogelijkheid van

naamskeuze als ook over de gevolgen van het niet doen van naamskeuze kan behulpzaam zijn bij het beslissen omtrent het al dan niet laten opmaken van een akte van naamskeuze op dat moment.

– In punt 4 is de twaalfde alinea aan het slot komen te luiden: De beslissing van de moeder en de erkenner geldt voor de geslachtsnaam van alle kinderen van deze ouders om dezelfde redenen als hierboven uiteengezet voor de situatie van het huwelijk. Dit geldt ook als het eerste kind vóór het huwelijk van de ouders wordt geboren en erkend, de ouders vervolgens huwen en het volgende kind binnen het huwelijk wordt geboren of wordt geadopteerd (tenzij op het moment van de erkenning artikel 7, vierde lid, van toepassing is).

– Aan het slot van punt 4 is de volgende passage toegevoegd: Er is bewust niet meer uitgegaan van een keuze ter gelegenheid van de geboorte-aangifte. Dat heeft verschillende redenen. De geboorte-aangifte moet binnen korte tijd na de geboorte geschieden. De handhaving van deze korte termijn geschiedt mede om redenen van volksgezondheid. Zie voor de motivering recentelijk nog de memorie van toelichting bij het

wetsvoorstel houdende herziening van titel 4 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en wijziging van enige andere bepalingen van Boek 1 van dat wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en het Wetboek van Strafvordering (Tweede Kamer, vergaderjaar 1990–1991, 21 847, nr. 3), pagina's 19 en 20. Kort na de geboorte is de moeder in veel gevallen fysiek niet in staat te verschijnen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand om samen met haar echtgenoot een keuze te doen. In veel gevallen zou dus gewerkt moeten worden met een schriftelijke verklaring van de moeder. Het laatste hebben wij zoveel mogelijk willen beperken tot uitzonderlijke situaties (zie artikel 5, zesde lid). De met het voorgaande gepaard gaande administratieve lasten en de risico's van het ontbreken van geboorte-aangiften of van geslachtsnamen in de geboorte-akte, omdat de verklaring van de moeder is vergeten of kwijtgeraakt, hebben ertoe geleid niet uit te gaan van het moment van geboorte-aangifte als het moment van de keuze. Dit nog afgezien van het feit dat ook rekening gehouden zou moeten worden met de mogelijkheid van gefingeerde verklaringen.

– In de vierde alinea van punt 7 is aan het slot toegevoegd: Het is ook daarom dat in artikel 5, zevende lid, is bepaald dat de rechter eerst een vergelijk beproeft. Tijdens de comparitie van partijen kan al duidelijk worden dat uit het verzoek- en eventueel verweerschrift niet blijkt van goede argumenten om in het belang van het kind de ene dan wel andere geslachtsnaam te kiezen. Zo behoeft een voorkeur voor de eigen geslachtsnaam die uitsluitend is gebaseerd op het (mogelijk) uitsterven van die naam nog niet voldoende te zijn om in het belang van het kind voor die naam te kiezen. Van belang kan bij voorbeeld zijn dat er al een kind in het gezin is, welke in familierechtelijke betrekking staat tot een van de ouders (bij voorbeeld een kind uit een eerder huwelijk) en dat de geslachtsnaam van een van de ouders heeft. Het streven naar eenheid van naam binnen het (nieuwe) gezin kan in het belang van het kind worden geacht te zijn.

– In punt 9 is in de eerste alinea na de zesde regel toegevoegd: Het ligt niet in het voornemen, zeker niet in de eerste jaren na de inwerking-

treding van de wet, om de richtlijnen voor geslachtsnaamswijziging op een geheel andere leest te schoeien. Zou bij voorbeeld worden voorgesteld dat geslachtsnaamswijziging voortaan alleen op verzoek van kinderen van zestien jaar of ouder zou geschieden, dan zou dat ertoe leiden dat in een aantal gevallen geen geslachtsnaamswijziging meer mogelijk zou zijn, waarin dat nu wel kan, terwijl ook de voorgestelde overgangsregeling geen soelaas kan bieden.